

тута Друштва, прије свега оне којима се регулише колективни начин руковођења. На основу тих измјена извршен је избор новог Предсједништва и Надзорног одбора.

На крају Скупштина је одала пуно признање досадашњем Предсједништву и његовом предсједнику Миомиру Дашићу, и другим органима који су успјешно руко-

водили и реализовали задатке Друштва у периоду четворогодишњег мандата.

Ново Предсједништво Друштва, са мандатом до 1982. године, избрало је за првог предсједавајућег са једногодишњим мандатом проф. др Томислава Жугића, а за секретара мр Марицу Маловић (дворогодишњи мандат).

М. Д.

САБОР ИСТОРИЧАРА СР ЦРНЕ ГОРЕ

Поводом обиљежавања шездесетогодишњице оснивања Комунистичке партије Југославије, Савеза комунистичке омладине Југославије и револуционарних класних синдиката, у Никшићу је 5. и 6. октобра 1979. године одржан сабор историчара СР Црне Горе. Организатори сабора били су Друштво историчара СР Црне Горе и Одсек за историју и географију Наставничког факултета у Никшићу.

Сабор је почео уводним излагањем проф. мр Миомира Дашића, предсједника Друштва историчара СР Црне Горе, о историјском значају револуционарних догађаја од прије шездесет година којима је отворена нова страница у историји радничког и комунистичког покрета на југословенском простору. У току дводневног рада поднесено је 12 реферата и саопштења, и то: Оснивање и развој КПЈ (др Миролуб Васић), Оснивање СКОЈ-а и његова револуционарна активност до 1948. године (Батрић Јовановић), Стварање КП Словеније и њена револуционарна активност од 1937. године до побједи социјалистичке револуције (др Франце Филипич), Оснивање и развој КП Хрватске и њена активност у НОР-у и револуцији (др Иван Јелић), Развитак КПЈ у Македонији од 1943—1953 (мр Лазо Лазаров), Развој комунистичког покрета у Србији (др Ђоко Кнежевић), Развој радничког и комунистичког покрета у Војводини (мр Ранко Кончар), Организа-

они развитак КПЈ у Црној Гори до 1948. године (др Јован Бојовић), КПЈ и друге друштвено-политичке организације Црне Горе у НОР-у и револуцији (др Радоје Пајовић), Спољна политика Југославије у савременом свијету с посебним освртом на V самит не-сврстаних земаља у Хавани (Видоје Жарковић, члан Предсједништва СФРЈ), Савез комуниста Југославије и актуелна друштвено-политичка питања (Анђелко Ковачевић, извршни секретар Предсједништва ЦК СК Црне Горе).

Као што наслови наведених предавања сугеришу, Сабор је разматрао развитак револуционарног и комунистичког покрета у Југославији између два свијетска рата, у току НОР-а и након побједи социјалистичке револуције. Двије посљедње теме биле су посвећене спољној политици Југославије и њеној улози у покрету несврстаних земаља, односно доприносу Јосипа Броза Тита унапређењу међународних односа и јачању мира у свијету, као и улози СКЈ у разрјешавању савремених друштвено-економских, политичких и других актуелних проблема у нашој земљи.

Излагања већег броја предавача, у првом реду истраживача, представљала су синтезу њиховог научног рада, карактерисала су се доста оригиналним мислима, што су учесници Сабора с пажњом примали. Међутим, и сва друга излагања, припремљена на темељу најновијих историографских радова, такође су праћена с

интересовањем свих учесника овог скупа. Заједничка карактеристика готово свих излагања била је у томе што су референти, односно предавачи, указивали на најбитније догађаје и суштинске проблеме, упућујући слушаоце (Сабору је присуствовало око двеста наставника и професора историје) у најновија сазнања и оцјене о догађајима и појавама из наше савремене историје којима треба посветити више пажње и у стручно-методском раду са ученицима.

Прногорски историчари су пошли са овог Сабора с увјерењем да су у свим нашим републикама и покрајинама остварени крупни резултати у историографији XX вијека, посебно оној која третира развој радничког и комунистичког покрета, али и с обавезом да најесенцијалније резултате те обимне научне продукције примјењују у свом наставном раду. Управо из тих разлога учесници су изразили жаљење што им је ускраћено задовољство да чују најављено предавање о развоју радничког и комунистичког покрета у Босни и Херцеговини, и да стекну представу о степену остварених историографских достигнућа и у тој Републици. (Предсједништво Друштва историчара је благовремено упутило позив Предсједништву Савеза историчара БиХ да пошаље свог предавача, али одзива није било.)

Оно што је чинило једну од битних карактеристика овог скупа било је то што су се предавачи највише задржавали на оним питањима и научним проблемима о којима се у литератури недовољно расправљало, и расправља, а још мање се говорило на семинарима и симпозијумима за наставнике историје. Готово сви предавачи из република и покрајина апострофирали су особености и специфичности развоја радничког и комунистичког покрета у току протеклих шест деценија. Ваља рећи да је било и реферата који су, износећи своја виђења и оцјене о појединим догађајима, проблемима и појавама, а која су била и супротна ономе што је до сада писано у нашој историогра-

фији, оставили и извјесне недоумице, па и нејасноће на један број учесника Сабора. Али и овај скуп, као и многи наши други стручни скупови, завршио се без стручне и научне расправе, мада је било покренутих питања која је требало полемички расвјетлити. Утолико прије што су наставници и професори историје они који нове научне закључке и констатације треба да реализују кроз наставу историје. Било је оних који су били изненађени доста смјелим тврдњама појединих предавача који су објашњавали неке догађаје и појаве из НОР-а и револуције о којима су до сада биле изречене другачије и неподјелељене оцјене.

Један од основних циљева организатора Сабора био је не само да се историчари, поводом ових јубилеја, подсјете на оно што је најбитније у историји КПЈ, односно СКЈ, већ и да се информишу о свим релевантним чињеницама и специфичностима историје развоја радничког и комунистичког покрета у свим нашим републикама и покрајинама, а то значи и да се упознају са најновијим историографским резултатима и оцјенама. Тај циљ је и остварен. А то што су поједини предавачи, свакако врло компетентни стручњаци за историју револуционарног покрета у својим републикама и покрајинама, изнијели неке врло оригиналне мисли и оцјене и о општепознатим догађајима и питањима из наше историографије, само је био доказ више да је било неопходно организовање једног оваквог скупа. Јер, учесници Сабора су отишли у своје радне средине, прије свега у школе, с увјерењем да је најновија историографија посљедњих година врло унапредовала и да су неки њени резултати такве природе да је нужно да нађу своје мјесто и у програмима и уџбеницима за основну и средњу школу. Чак и они наставници и професори који се нијесу сложили са појединим оцјенама предавача отишли су с увјерењем да и сами треба да више размишљају пред ученицима, тумачећи историјске садржаје о

којима се дају и другачије оцјене од оних у историјској литератури, а прије свега у уџбеницима и школским приручницима

Сабор историчара СР Црне Горе завршен је са неподијељеним увјерењем учесника да Друштво историчара и друге институције надлежне за стручно усавршавање наставника треба и убудуће да организују сличне стручне и на-

учне скупове на којима би се наставници наших школа могли информисати о најновијим резултатима историјске науке. Научна и стручна информација један је од битних услова и претпоставки перманентног стручног усавршавања наставника, а то значи и сталног унапређивања квалитета наставе историје.

Миомир Дашић

ВЛАДИМИР ДЕДИЈЕР, ДОКУМЕНТИ 1948, КЊИГА I, II, III, „РАД“, БЕОГРАД 1979. ГОДИНЕ

На преко 2.000 страница, познати научник Владимир Дедијер припремио је, средио и објавио три књиге изворне грађе под насловом *Документи 1948*.

Као што и сам аутор каже у предговору прве књиге, ова збирка обухвата грађу из историје југословенске револуције, прије свега о односима између Југославије и СССР-а за вријеме другог свјетског рата, почевши са одлукама Другог засједања АВНОЈ-а. Затим су објављена документа о односима између Југославије и СССР-а и других источноевропских земаља у првим годинама послје другог свјетског рата. Публикација садржи и документа о стварању Информбироа, као и грађу о сукобу између Југославије и СССР-а, у који су биле увучене источноевропске државе и све комунистичке партије свијета. Отворени сукоб избио је 28. јуна 1948. године, када је Информбиро, послје састанка у Букурешту, објавио резолуцију којом је осудио Комунистичку партију Југославије.

Цјелокупну грађу др Владимир Дедијер је подијелио у три тома. Први том обухвата документе о догађајима од 1943. па до краја 1948. године. За тај период дати су само неки кључни (објављени) документи, значајни за праћење односа између Југославије и СССР-а, као и документи који се непосредно односе на сукоб.

Други том обухвата грађу из 1949. године. Овдје су дати главни документи о покушају ФНРЈ и КПЈ да се сукоб смири и нађе мирољубиво и принципијелно рјешење.

У трећем тому објављени су документи од почетка 1950. па до 1956. године, укључујући документе о посјети водећих личности СССР-а Београду у прољеће 1955. године, када је донијета Београдска декларација, као и документи о посјети југословенских руководилаца Москви у љето 1956. године, када је објављена Московска декларација. На крају овог тома дато је неколико докумената који освјетљавају процес попуштања затегнутости и нормализације међудржавних и међупартијских односа, са свим осцилацијама које су биле карактеристичне за тај процес. За период од марта 1953. па до 1956. године дати су само кључни документи, који омогућавају праћење односа између Југославије и СССР-а.

На крају треће књиге, у поглављу *Прилози 1953—1978*, унијети су и неки битни документи о догађајима послје 1956. године, који допуњавају и освјетљавају збивања која збирка обрађује.

Овакву периодизацију објављених докумената аутор је засновао на чињеници да су обје стра-